

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E EKONOMISË, KULTURËS DHE INOVACIONIT

**AGJENCIA KOMBËTARE E ARSIMIT, FORMIMIT PROFESIONAL DHE
KUALIFIKIMEVE**

**PROGRAM ORIENTUES PËR PROVIMIN E
MATURËS SHTETËRORE PROFESIONALE**

TEORIA PROFESIONALE E INTEGRUAR:

KUALIFIKIMI PROFESIONAL “TEKNOLOGJI BUJQËSORE”

(Niveli IV në KSHK, referuar Niveli IV në KEK)

Tiranë, 2024

1. Udhëzime të përgjithshme

Ky program orientues ndihmon në përgatitjen e nxënësve për Kualifikimin Profesional “**Teknologji bujqësore**”, me strukturë 2+2, për provimin e detyruar “Teori profesionale e integruar” të Maturës Shtetërore Profesionale. Ai synon orientimin e përgatitjes së nxënësve nëpërmjet përqendrimit në njohuritë dhe aftësitë më të rëndësishme të lëndëve teorike profesionale. Njëherazi, ndihmon edhe në verifikimin paraprak të përgatitjes përfundimtare të nxënësve sepse mundëson zhvillimin e testeve përmbledhëse. Programi orientues për provimin e “Teorisë profesionale të integruar” bazohet në:

- Programet e lëndëve teorike profesionale të Kualifikimit Profesional “**Bujqësi**”, Niveli II i KSHK-së (klasa e 10-të dhe 11-të);
- Programet e lëndëve teorike profesionale të Kualifikimit Profesional “**Teknologji bujqësore**”, Niveli IV i KSHK-së, (klasa e 12-të dhe 13-të).
- Udhëzimin e përbashkët të MAS dhe MFE nr. 27, datë 12.12.2023 “Për organizimin dhe zhvillimin e provimeve të Maturës Shtetërore dhe Maturës Shtetërore Profesionale 2024”.

Në të përfshihen njohuritë dhe aftësitë më të rëndësishme të këtyre programeve dhe që janë në themel të formimit teorik profesional të nxënësit.

2. Udhëzime për zbatimin e programit

Ky program duhet shqyrtuar me kujdes sepse evidenton dhe përforcon njohuritë teorike, por dhe aftësitë e nxënësve për aplikimin e njohurive në situata të njohura e të reja, analizën dhe vlerësimin e këtyre situatave. Specialistët e përfshirë në hartimin e bankës së pyetjeve dhe tezës së provimit të “Teorisë profesionale të integruar”, nuk duhet të përfshijnë për vlerësim tema mësimore që nuk janë parashikuar në këtë program. Përgatitja e nxënësve për provim të bëhet në mënyrë të vazhdueshme dhe duke përdorur një larmi metodash dhe mjetesh.

Qëllimi i provimeve të Maturës Shtetërore Profesionale është vlerësimi i të nxënësit dhe arritjeve si dhe përzgjedhjen e nxënësve për arsimim të mëtejshëm.

Gjatë punës për përgatitjen e nxënësve për provimin e detyruar “**Teori profesionale të integruar**” të Maturës Shtetërore Profesionale, është e rëndësishme që herë pas here mësuesi të zhvillojë teste të nxënësve të tij, me teste që mund t’i hartojë vetë duke u bazuar në modelet e mëparshme të testeve të Maturës Shtetërore për teorinë profesionale.

Testi për Kualifikimin Profesional “**Teknologji bujqësore**” do të ndërtohet në mënyrë të tillë ku të jenë të përfshira të tri nivelet e vështirësisë: niveli bazë, niveli mesatar dhe niveli i lartë. Njëkohësisht, edhe shpërndarja e pikëve në test do të jetë në varësi të përqindjeve që zë çdo

nivel. Gjatë hartimit të njësive të testit duhet të mbahen parasysh synimet e përgjithshme, në skeletkurrikulat përkatëse, të temave të përzgjedhura në këtë program.

Ky program përmban rreth **30%** të vëllimit të përgjithshëm të lëndëve të kulturës profesionale. Në këtë program janë përfshirë ato lëndë, të cilat përbëjnë bazën kryesore dhe thelbësore për formimin profesional të nxënësve.

Nxënësit duhet të kenë parasysh se lënda, e cila ka peshën më të madhe në këtë program orientues të Maturës Shtetërore Profesionale, në test do të përfaqësohet nga një numër më i madh pyetjesh.

3. Lëndët dhe temat përkatëse

Në programin orientues të provimit të “**Teorisë profesionale të integruar**” në kuadrin e provimit të detyruar “**Teori profesionale e integruar**”, të Maturës Shtetërore Profesionale, për Kualifikimin Profesional “**Teknologji bujqësore**”, do të përfshihen programet e lëndëve profesionale të mëposhtëme:

1. Bazat e bujqësisë Kl. 10-të dhe kl. 11-të
2. Mjetet motorike bujqësore kl. 12-të
3. Makinat dhe pajisjet bujqësore kl. 12-të dhe kl. 13-të
4. Drejtimi, ligjshmëria dhe ekonomia në bujqësi kl. 13-të

Tabela 1: Lëndët profesionale të përfshira në programin orientues dhe peshat e tyre përkatëse janë si më poshtë, duke konsideruar vëllimin dhe rëndësinë e tyre në formimin profesional të nxënësve.

Nr	Lëndët	Vëllimi i orëve për çdo lëndë	Peshat në %
1	Bazat e bujqësisë	74	30
2	Mjetet motorike bujqësore	40	16
3	Makinat dhe pajisjet bujqësore	89	36
4	Drejtimi, ligjshmëria dhe ekonomia në bujqësi	43	18
	TOTALI	246	100%

Temat sipas lëndëve janë:

1. “**Bazat e bujqësisë**”, kl. 10-të dhe kl. 11-të: **(74 orë)**
 - Njohuri për ekosistemin. 8 orë
 - Bimët dhe mjedisi. 10 orë

- Morfologjia dhe fiziologjia e bimëve. 10 orë
- Rritja dhe zhvillimi i bimëve. 8 orë
- Shumëzimi i bimëve. 10 orë
- Toka bujqësore. Horizonti dhe përbërja e tokës. 6 orë
- Tretësirat tokësore dhe reaksioni i tokës. 6 orë
- Plehërimi i bimëve. 8 orë
- Njohuri të përgjithshme për mbrojtjen e bimëve. 8 orë

2. “Mjetet motorike bujqësore” kl. 12-të: (40 orë)

- Motorët me djegje të brendshme (MDB). Klasifikimi, parimi dhe ciklet e punës së motorëve. 4 orë
- Mekanizmat e MDB. Mekanizmi bjellë-manivelë dhe mekanizmi i shpërndarjes së gazeve. 4 orë
- Sistemet e MDB. Sistemi i ushqimit dhe nxjerrjes së gazeve, sistemi i vajosjes, sistemi i ftohjes, sistemi i ndezjes dhe sistemi i lëshimit. 9 orë
- Motokultivatorët, ndërtimi, funksionimi dhe përdorimi. 4 orë
- Sistemi i drejtimit të traktorëve. Tipet, ndërtimi dhe funksionimi. 4 orë
- Sistemi frenimit të traktorëve. Tipet, ndërtimi dhe funksionimi. 4 orë
- Sistemi lëvizës i traktorëve. Tipet, ndërtimi dhe funksionimi. 3 orë
- Pajisjet e punës së traktorëve. 6 orë
- Mirëmbajtja e traktorëve. 2 orë

3. “Makinat dhe pajisjet bujqësore” kl. 12-të dhe kl. 13-të: (89 orë)

- Klasifikimi dhe përdorimet e makinave dhe pajisjeve bujqësore. 4 orë
- Parregullsitë kryesore të makinave bujqësore dhe shmangia e tyre. 4 orë
- Makinat për punimin bazë të tokës. 10 orë
- Makinat për punimin plotësues të tokës. 10 orë
- Makinat për plehërimin e bimëve. 7 orë
- Makinat për mbledhjen e prodhimit bujqësor. 10 orë
- Makinat për përpunimin e prodhimeve bujqësore. 9 orë
- Autokombajnat. 7 orë
- Impiantet dhe pajisjet për përmirësimin ujqor të tokës. 6 orë
- Makinat për mbrojtjen e bimëve. 7 orë
- Makinat dhe impiantet e blegtorisë. 7 orë
- Makinat për transportin bujqësor. 4 orë
- Mirëmbajtja e makinave bujqësore. 4 orë

4. “Drejtimi, ligjshmëria dhe ekonomia në bujqësi” kl.13 (43 orë)

- Parimet ekonomike të drejtimit të fermave bujqësore. 3 orë
- Drejtimi i fermës dhe kushtet e rrishtit dhe pasigurisë. 3 orë
- Prona dhe elementët e së drejtës së pronësisë. 2 orë
- Bashkëpronësia dhe shpronësimi. 3 orë
- Kontratat, veçoritë e kontratave në sektorin bujqësor. 4 orë
- Marketingu bujqësor. 3 orë
- Sigurimi i kapitalit dhe kredisë në bujqësi. 3 orë
- Sigurimi dhe përdorimi i tokës. 4 orë
- Sigurimi dhe drejtimi i krahut të punës. 3 orë
- Inventarizimi dhe bilanci në bujqësi. 4 orë
- Pasqyrimi kronologjik i veprimeve ekonomike bujqësore. 3 orë
- Llogaritë e rezultatit dhe llogaritë e mallrave. 5 orë
- Tatimi mbi vlerën e shtuar. 3 orë